

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА**

ВЕЛИЧКО КАТЕРИНА ЮРІЇВНА

УДК 338.242: 658.14

**ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
МЕХАНІЗМ ІНТЕГРАЦІЇ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ПРОЦЕСІ
РЕОРГАНІЗАЦІЇ**

**08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)**

**АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Харків – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Момот Тетяна Валеріївна,
Харківський національний університет міського господарства імені О.М.Бекетова,
завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки,
обліку і аудиту.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Птащенко Ліана Олександрівна,
Полтавський національний технічний
університет ім. Ю.Кондратюка,
професор кафедри фінансів і банківської справи;

кандидат економічних наук, доцент
Сейдаметова Лейля Диляверівна
Республіканський вищий навчальний заклад
«Кримський інженерно-педагогічний університет»,
доцент кафедри обліку і аудиту.

Захист відбудеться «4» липня 2014 р. об «10» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.089.01 Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова за адресою: м. Харків, вул. Революції, 12, у залі засідання Вченої ради (конференц-зал № 1).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова за адресою: м. Харків, вул. Революції, 12.

Автореферат розісланий *«4» червня 2014 р.*

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.В. Кадничанський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Об'єктивний процес глобалізації сучасної світової економіки та євроінтеграції вимагає нового рівня розвитку бізнесу. Національні економічні ринки в усьому світі стають більш інтегрованими. Як наслідок, змінюється характер конкуренції і структура економіки. Загальною світовою тенденцією стало підвищення ступеня відкритості економічної системи країни для міжнародної конкуренції. Інтеграційні процеси стали одним із основних засобів здійснення стратегії розвитку компаній у сучасних умовах. Реорганізація компаній у вигляді злиття та поглинання (Mergers & Acquisitions, далі M&A) стала пріоритетною стратегією в умовах глобалізації світової економіки, що супроводжує процеси консолідації капіталу, реструктуризації окремих галузей, інтеграції підприємств та економіки в цілому. Практично процеси M&A стали найбільш вискоєфективним ринковим інструментом трансформації.

Досвід провідних компаній світу і розвинених країн доводить, що співпраця підприємств та добросовісна конкуренція позитивно впливають на результати діяльності підприємства, укріплюючи його позиції на визначеному сегменті ринку, покращуючи якість його продукції або послуг, сприяючи введенню нових технологій, розширюючи коло споживачів, тощо.

Останнім часом усе більше українських підприємств трансформують свою діяльність шляхом використання механізмів реорганізації для проникнення в нові сфери та для закріплення позицій на конкурентних ринках, як в Україні, так на території інших країн.

Будівельна галузь виступає своєрідним «локомотивом» розвитку економіки, з одного боку, споживаючи продукцію промислових галузей, а, з іншого боку, створюючи умови для функціонування усіх галузей економіки. В сучасних умовах адаптації до нестабільного економічного середовища актуальним є створення стратегічних об'єднань підприємств будівельної галузі, що дозволяє створити конкурентні переваги, диверсифікувати бізнес і збільшити частку ринку, скоротити витрати і вдосконалити бізнес-процеси. З цією метою на практиці найчастіше застосовується реорганізація в різних її формах, залежно від цілей і завдань, які ставлять перед собою суб'єкти господарювання.

Дослідження різних аспектів проблеми реорганізації підприємств знайшли широке відображення в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених. Теоретико-практичні аспекти та питання виникнення протиріч ефективності реструктуризації корпорацій шляхом злиття та поглинання знайшли своє відображення у наукових працях Л. Абалкіна, М.Д. Аістової, Е. Альтмана, Ю. Брігхема, Р. Брейлі, П. Гохана, Г.Дінзи, О. Етокової, К.Кордон, А. Кондрат'єва, К.Крістенсена, И. Кожуховского, И. Лютовой, У. Петті, В.Решетило, Н. Розановой, Л. Сейдаметової, И. Чекуна та іншими.

Але важливою проблемою є застосування ефективного механізму інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації з використанням системи ключових показників оцінки доцільності процесу інтеграції суб'єктів господарювання в процесі реорганізації за умов здійснення рейтингової оцінки привабливості будівельних підприємств, що ставить дану проблему в розряд актуальних. Аспекти вартісно-орієнтованого управління і оцінки вартості розглядаються закордонними та вітчизняними науковцями в межах дослідження проблематики: вартісно-орієнтованого управління підприємствами Ф. Модільяні, М. Міллером, А. Раппапором, Дж. Стерном, Дж. Стюартом, С. Мордашовим, К. Уолшем; управління портфелем інвестиційних проектів - Г.Марковіцем, Дж.Тобіном, У. Шарпом, Дж. Лінтнером, Я.Моссіною, Б. Рязановою, Т.Момот; інвестиційної діяльності у будівництві та основних напрямків її удосконалення – А. Ачкасовим, Г. Ковалевським, В.Ніколаєвим, С.Онищенко, І.Писаревським, В.Торкатюком, О.Тищенком, Л.Шутенком; вдосконалення механізмів корпоративного управління – М.Кадничанським, К.Мамоновим, Г.Назаровою, О.Поважним, Л. Птащенко та іншими.

Враховуючи перманентність економічного середовища, процес реорганізації підприємств будівельної галузі потребує проведення додаткових досліджень та удосконалення теоретико-методичного забезпечення створеної інтегрованої структури шляхом застосування системи ключових показників оцінки доцільності інтеграції, здійснення рейтингової оцінки привабливості підприємства, визначення потенціалу інтеграційної привабливості та організаційних засад функціонування зазначеного механізму.

Значення й актуальність дослідження вказаних питань для вітчизняних підприємств будівельної галузі зумовили вибір теми й визначення мети дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є ініціативною й одночасно складовою частиною науково-дослідних робіт кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту Харківської національної академії міського господарства, зокрема в межах держбюджетної теми «Методологія і організація обліку, комплексного економічного аналізу та аудиту діяльності суб'єктів господарювання» (№ 0108U00667305-370 від 01.03.2010) – автором дисертації здійснено аналіз сучасних інтеграційних процесів з точки зору міжнародного досвіду та вітчизняної практики.

Результати дисертаційної роботи використані в роботі Харківської національної академії міського господарства за договором на проведення наукового дослідження на замовлення АТ «Трест Житлобуд-1» за темою «Формування інформаційно-аналітичного забезпечення системи вартісно-орієнтованого корпоративного управління в будівництві: імплементація сучасних фінансових інструментів», у ході якої проаналізовано діяльність АТ «Трест Житлобуд-1»; виявлено особливості та етапи технології реорганізаційних процесів, що

супроводжуються формуванням ефективного інтегрованого будівельного підприємства; розкрито специфіку та АТ «Трест Житлобуд-1» та запропоновано комплексну систему ключових параметрів оцінки доцільності інтеграції в процесі реорганізації (договір № 484-12/П-2529 01.03.2012). Також результати дисертаційної роботи використовувались при розробці концепції стратегії розвитку міста Харкова до 2030 року, де автором здійснено порівняльний аналіз діяльності будівельних підприємств на прикладі міст України та Росії.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації.

Досягнення поставленої мети зумовило вирішення таких завдань:

- проаналізувати теоретико-методичні підходи до визначення поняття «реорганізація», «злиття та поглинання»;
- систематизувати мотиви здійснення процесу реорганізації підприємств будівельної галузі;
- дослідити зарубіжний та вітчизняний досвід здійснення інтеграційних процесів;
- удосконалити інформаційно-аналітичне забезпечення інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації за організаційною конфігурацією інтеграції підприємств;
- запропонувати систему ключових показників оцінки доцільності інтеграції суб'єктів господарювання в процесі реорганізації;
- сформуванню вартісно-орієнтований організаційно-економічний механізм інтеграції підприємств будівельної галузі в процесі реорганізації;
- визначити алгоритм здійснення інтеграції підприємств, що супроводжується формуванням ефективного інтегрованого будівельного підприємства.

Об'єкт дослідження – процес інтеграції підприємств будівельної галузі.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і прикладних інструментів формування вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції підприємств будівельної галузі в процесі реорганізації.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дисертації є загальнонаукові принципи і методи проведення комплексних досліджень, сучасні економічні теорії. Правове поле дисертаційного дослідження становили закони України, постанови, рішення уряду з найважливіших питань організації і регулювання господарської діяльності акціонерних товариств. При постановці проблеми та вивченні існуючих підходів до її вирішення було використано методологічні матеріали, наукову, економічну й довідкову літературу, роботи провідних вітчизняних і зарубіжних економістів, періодичні економічні та фінансові видання України і країн СНД, статистичні та фінансові звітні дані акціонерних товариств будівельної галузі України.

Для досягнення поставленої в роботі мети використовувалися такі методи дослідження: *теоретичне узагальнення* – для вивчення і систематизації теоретичних підходів до вартісно-орієнтованого механізму інтеграції підприємств будівельної галузі в процесі реорганізації; *аналізу та синтезу* – для визначення складових елементів оцінки вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації; *класифікації* – для вивчення й узагальнення теоретико-методичних підходів до мотивації процесу реорганізації та вартісно-орієнтованого механізму оцінки інтеграції будівельних підприємств; *статистичного й техніко-економічного аналізу* – для дослідження тенденцій розвитку будівельної галузі, фінансово-економічних результатів господарської діяльності будівельних акціонерних товариств; *графічний* – для наочного відображення динаміки результативності функціонування акціонерних товариств будівельної галузі та схематичного подання теоретичного матеріалу дисертаційного дослідження; *порівняльного аналізу* – для зіставлення методологічних підходів до оцінки ефективності інтеграційних процесів у процесі реорганізації; *експертного аналізу* – для формування вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму реорганізації за збалансованою системою показників; *структурно-логічного аналізу* – для визначення етапів вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі й нормативні документи, праці українських і зарубіжних вчених, матеріали періодичних видань та науково-практичних конференцій, дані ресурсів мережі Інтернет, статистичні дані Державного комітету статистики України, фінансова звітність акціонерних товариств будівельної галузі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо формування вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації. Результати виконаного дослідження, що визначають його наукову новизну, полягають у такому:

удосконалено:

- вартісно-орієнтований організаційно-економічний механізм інтеграції будівельних підприємств, що реорганізуються, який, на відміну від існуючих, визначається як сукупність форм, структур, методів і засобів управління інтеграційними процесами, що базуються на узгодженні мотивів, цільових інтересів, критеріїв та принципів здійснення інтеграційної діяльності та дозволяє оцінити ефективність здійснення інтеграційних процесів за системою ключових показників оцінки взаємодії будівельних підприємств в процесі реорганізації та враховує як фінансові, так і нефінансові оціночні показники інтеграції, дозволяє розробити план необхідних управлінських змін за запропонованим алгоритмом відповідно до умов стратегічного розвитку інтегрованої структури;

- систему ключових показників оцінки доцільності інтеграції суб'єктів господарювання в процесі реорганізації, що, на відміну від існуючих, базується на концепції збалансованої системи показників оцінки взаємодії підприємств шляхом виділення таких ключових компонент як: результативність, ділова активність, ресурсовіддача, фінансова стійкість, якість корпоративного управління, інноваційно-інтелектуальна складова, що дозволяє оцінити ефективність системи взаємодії суб'єктів господарювання в процесі інтеграції з точки зору реалізації їх ключових компетенцій та оцінити сукупну здатність до здійснення інтеграційної діяльності за рейтинговою оцінкою інтеграційної привабливості підприємства;

- інформаційно-аналітичне забезпечення інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації, що на відміну від існуючого, враховує підходи до визначення вартості та формування фінансової звітності за організаційною конфігурацією інтеграції підприємств, що дозволяє забезпечити системність сприйняття інформаційних даних за рахунок введення процедур інтеграції інформації для визначення вартості інтегрованої структури;

- алгоритм оцінки ефективності стратегії реорганізації будівельних підприємств з позиції формування вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму з використанням системи ключових показників оцінки доцільності інтеграції суб'єктів господарювання в процесі реорганізації.

дістали подальшого розвитку:

- понятійний апарат реорганізації будівельних підприємств відповідно до сучасних економічних умов, необхідний для аналізу та регулювання процесів організаційного управління будівельними підприємствами, який дозволяє виявити сутність та специфіку процесу реорганізації шляхом злиття та поглинання. В основі авторського визначення констатується: по-перше, розуміння реорганізації як необхідного процесу у динамічно мінливому середовищі; по-друге, як системного процесу, що охоплює усі аспекти діяльності будівельного підприємства; по-третє, у визначенні міститься мета процесу реорганізації будівельних підприємств шляхом злиття та поглинання – досягнення сталого функціонування підприємства;

- перелік класифікаційних ознак та різновидів процесу реорганізації. Виявлено, що основними видами стратегій реорганізації у формі злиття та поглинання є: досягнення синергетичного ефекту, збільшення обсягів виробництва та скорочення витрат на фоні ефекту масштабу, підвищення якості продукції та якості менеджменту на підприємствах, створення нового сегменту ринку суттєве розширення існуючого, підвищення іміджу та репутації підприємства, підвищення інвестиційної привабливості, науково-технічний розвиток підприємства;

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Теоретичні висновки дисертаційної роботи доведені до рівня конкретних положень і рекомендацій, придатних для практичного застосування щодо вдосконалення вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації. Наукові результати

дисертаційного дослідження знайшли своє практичне застосування в діяльності підприємств будівельної галузі, а саме: АТ «Трест Житлобуд-1»(м. Харків) – автором впроваджено інформаційно-аналітичне забезпечення процесу реорганізації підприємств та вартісний критерій оцінки ефективності процесу інтеграції підприємств (довідка №1032 від 20.09.2012 р.); ПП «Класікжилбуд» (м. Харків) – автором впроваджено: інформаційно-аналітичний механізм застосування сучасних технологій злиття та поглинання із застосуванням вартісно-орієнтованого підходу до оцінки синергетичного ефекту в процесі об'єднання діяльності підприємств (довідка № 218 від 23.09.2012 р.); ТОВ «Будівельник» (м. Сімферополь) – автором впроваджено вартісно-орієнтований організаційно-економічний механізм інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації (довідка №314 від 17.09.2012р.).

Результати досліджень застосовуються в навчальному процесі кафедри управління фінансово-економічною безпекою, обліку і аудиту Харківської національної академії міського господарства при викладанні курсів «Фінансовий менеджмент», «Стратегічний менеджмент», «Фінансова діяльність підприємств» (довідка від 10.09.2012 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові результати, представлені в дисертаційній роботі, отримані автором самостійно. Із наукових публікацій, виданих у співавторстві, у дисертації використані лише ті ідеї та положення, що є результатом особистого дослідження здобувача.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і наукові результати дисертаційного дослідження доповідалися та були схвалені на: V міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток наукових досліджень-2009» (м. Полтава, 23-25 листопада 2009 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення корпоративного управління: міжнародний досвід та вітчизняна практика» (м. Харків, 9–11 квітня 2009 р.); II всеукраїнській науково-практичній конференції «Управління економічним потенціалом підприємства» (м. Харків, 15 жовтня 2010 р.); XI міжнародній науково-практичній конференції «Теорія і практика сучасної економіки» (м. Черкаси, 5–8 жовтня 2010 р.); VI міжнародній науково-практичній конференції «Наука и образование без границ - 2010» (м. Перемишль, 07-15 грудня 2010р.); IV щорічній науковій конференції «Сучасний менеджмент: проблеми, гіпотези, дослідження» (м. Москва, 22–24 листопада 2011р.); всеукраїнській науково-практичній конференції «Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг» (м. Харків, 25 квітня 2011р.); VII міжнародній науково-практичній конференції «Ключевые вопросы современной науки -2011» (м. Софія, 17-25 квітня 2011р.); VIII міжнародній науково-практичній конференції «Новейшие достижения европейской науки-2011» (м. Софія, 17-25 червня 2011р.); міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми управління підприємствами торгівлі та ресторанного бізнесу в умовах інноваційного розвитку» (м. Харків, 19 жовтня 2011р.); міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи розвитку підприємств в умовах світової економічної

інтеграції» (м. Харків, 24-25 листопада 2012р.); VIII міжнародній науково-практичній конференції «Перспективные направления науки и техники -2012» (м. Перемишль, 7-15 листопада 2012р.); VIII міжнародній науково-практичній конференції «Наука и образование без границ -2012» (м. Перемишль, 7-15 грудня, 2012р.); III міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою: аудиторський супровід та бізнес розвідка» (м. Харків, 11 – 13 квітня 2013р.); IX міжнародній науково-практичній конференції «Наукова індустрія європейського континенту» (м. Прага, 27 листопада – 5 грудня 2013р.); X міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Україна наукова» (м. Київ, 24-26 грудня 2013р.); X Міжнародна науково-практична конференція «Наука та освіта» (м. Прага, 27 грудня – 5 січня 2014р.).

Публікації. Основні положення і найважливіші результати роботи викладено у 27 наукових працях, з яких 3 розділи у колективних монографіях, 10 статей в спеціалізованих наукових виданнях, 2 статті у міжнародних наукових виданнях, 15 тез доповідей в матеріалах науково-практичних конференціях. Загальний обсяг публікацій складає 9,2 авт. арк., з яких особисто авторів належить 5,7 авт. арк.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний текст дисертації викладений на 164 сторінках комп'ютерного тексту, містить 56 рисунків, 38 таблиць, список використаних джерел із 223 найменувань на 24 сторінках, 19 додатків на 67 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано мету та завдання, об'єкт та предмет дослідження, відображено наукову новизну отриманих результатів і їх практичне значення, подано дані про апробацію та публікації результатів дослідження.

У **першому розділі «Теоретико-методичні засади процесу інтеграції підприємств шляхом реорганізації»** визначено економічну сутність процесу реорганізації підприємств; проаналізовано основні етапи еволюції, поняття, мотиви, принципи здійснення злиттів та поглинань, проведено аналіз методик оцінки ефективності корпоративних злиттів та поглинань.

Визначено, що нестабільність зовнішнього середовища зумовила необхідність пошуку нових підходів щодо економічної організації підприємств, дослідження інструментів їх оздоровлення. Одним з способів вирішення цієї проблеми є застосування практики реорганізації. Доведено, що найчастіше практичною реалізацією процесу реорганізації виступають злиття та поглинання, як угоди щодо придбання одних компаній іншими. Україна є одним із найбільших ринків злиття і поглинання (M&A) Східної Європи, проте у більшості випадків інформація щодо обсягів угод не розповсюджується. Згідно з даними експертів, за 2013 року власники українських компаній продали активів на 6–8 млрд. дол. США, а тільки за десять

місяців 2013 р. в Україні відбулося понад 100 угод, загальна вартість яких перевищила 6 млрд. дол. США.

На основі дослідження літературних джерел у роботі сформульовано більш уніфіковане визначення поняття «реорганізація», яке являє собою комплексну оптимізацію всіх систем функціонування підприємства шляхом його реструктуризації: перебудови організаційно-економічного механізму, фінансової, виробничої та збутової систем під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів для досягнення максимізації вартості підприємства, підвищення його економічної ефективності, конкурентоспроможності та фінансової стійкості. Практично реорганізація здійснюється за такими напрямками як: укрупнення, подрібнення; перетворення підприємства, при цьому виділяються організаційні типи реорганізації (приєднання; злиття (поглинання); виділення; поділ; перетворення), а ступінь реорганізації визначається причинами та мотивами.

Основними складовими процесу реорганізації виступають: аналіз зовнішнього середовища; аналіз внутрішнього середовища будівельного підприємства; алгоритм розробки процесу реорганізації; критерії вибору варіанта реорганізації; сукупність засобів та ресурсів, що необхідні для здійснення процесу реорганізації.

Для запропонованої організаційної конфігурації інтеграції підприємств в процесі реорганізації розроблено відповідну систему інформаційно-аналітичного забезпечення (табл.).

Доведено, що процес об'єднання підприємств, який супроводжується значними комерційними ризиками, стане більш глибоким та набуватиме нового змісту - об'єднання підприємств утворюватимуться переважно на основі приватної форми власності з метою більш ефективного використання ресурсів та функціонування капіталу.

Визначено, що реорганізація шляхом M&A може бути горизонтальною (здійснюється між підприємствами, що належать до однієї галузі чи спеціалізуються на виробництві спорідненої продукції); вертикальною (здійснюється між підприємствами, що знаходяться в галузях тісно пов'язаних один з одним за збутовою ознакою) та конгломеративною (здійснюються між підприємствами, що абсолютно не пов'язані між собою сегментом ринку або виробничо-збутовими зв'язками).

У другому розділі «Аналіз доцільності здійснення процедур злиття та поглинання в будівельному бізнесі» проаналізовано сучасні тенденції інтеграційних процесів в Україні та світі, зокрема в будівельній галузі, фінансово-господарську діяльність будівельних корпоративних підприємств.

У роботі проаналізовано зарубіжний та вітчизняний досвід здійснення процедур злиття та поглинання в будівельному бізнесі, з'ясовано, яку частку займає сектор будівельного бізнесу у процесах консолідації. Отже, у світовій економіці будівельний бізнес у процесах M&A займає 12 місце серед 32 інших, а провідні позиції серед галузей у інтеграційних процесах займають фінансові, IT-послуги,

Інформаційно-аналітичне забезпечення інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації

№ з/п	Організаційна конфігурація інтеграції підприємств	Звітність	Визначення вартості
1	Об'єднання двох або більше компаній, в наслідок якого одна з учасниць угоди приймає на свій баланс всі активи та зобов'язання іншої компанії. Для застосування такої угоди необхідна підтримка не менш, ніж 50% голосів акціонерів поєднаних компаній (об'єднання типу $A + B = A'$, тобто відбувається приєднання).	Фінансова звітність підприємства, що приймає на баланс активи та зобов'язання (тобто підприємства A')	
2	Об'єднання двох або декількох компаній, що передбачає створення нової юридичної особи, яка приймає на свій баланс всі активи та всі зобов'язання компаній, що об'єднуються. Для застосування такої угоди необхідна підтримка не менш, ніж 50% голосів акціонерів компанії. (об'єднання типу $A + B = C$, тобто відбувається злиття)	Фінансова звітність новоствореного підприємства (тобто підприємства C)	Net Merger Value (NMV) $NMV = VAB - [Vi + Vj] - C$, де: VAB – об'єднана вартість двох компаній, Vi – ринкова вартість (капіталізація) компанії i , Vj – ринкова вартість (капіталізація) компанії j , C – витрати процесу об'єднання.
3	Придбання акцій компанії або з оплатою в грошовій формі, або в обмін на акції чи інші цінні папери компанії, що поглинається. В цьому випадку ініціатор угоди може вести переговори з акціонерами іншої компанії індивідуально. Погодження та підтримка угоди менеджерів компанії, що поглинається не обов'язкові.	Фінансова звітність	Ринкова вартість акцій (MV share)
4	Придбання деяких або всіх активів компанії. При цій організаційній формі необхідна передача прав власності на активи, а кошти повинні бути виплачені самій компанії як господарюючій одиниці, а не її акціонерам.	Фінансова звітність (або зведена фінансова звітність)	EVA
5	Придбання однією компанією акцій з правом голосу іншого підприємства з метою контролю його діяльності, із збереженням юридичної особи	Консолідована фінансова звітність	Вартість групи (GV)

харчова промисловість та телекомунікації. З аналізу галузевої структури процесів M&A в Україні видно, що галузь будівництва займає 4,0 %.

На основі досліджень вітчизняного й закордонного корпоративного досвіду наведено групи основних гравців-агресорів на ринку M&A в Україні, до яких належать фінансово-промислові групи, що поглинають компанії або деякі активи з метою розвитку або диверсифікації вже існуючих.

Наведено характеристику найбільш відомих вітчизняних кластерів та з'ясовано, що найбільш перспективними галузями вітчизняного виробництва є: будівельний, швейний, харчовий, туристичний та інші кластери. Для розвитку будівельного сектору економіки та процесів консолідації будівельного бізнесу, в 1998 р. Асоціацією "Поділля Перший" на Хмельниччині була розроблена програма впровадження концепції кластерної моделі економічного розвитку.

У роботі проаналізовано діяльність чотирьох підприємств будівельної галузі АТ «Трест Житлобуд-1» (м. Харків), «Будівельна компанія «Домобудівник» (в минулому Чернігівський домобудівний комбінат) (м. Чернігів), ПАТ «Спецбудмонтаж» (м. Харків), ПАТ «Кримбуд» (м. Сімферополь). Значення інтегральних компонент показників оцінки доцільності інтеграції за BSC зазначених підприємств подано на рис. 1.

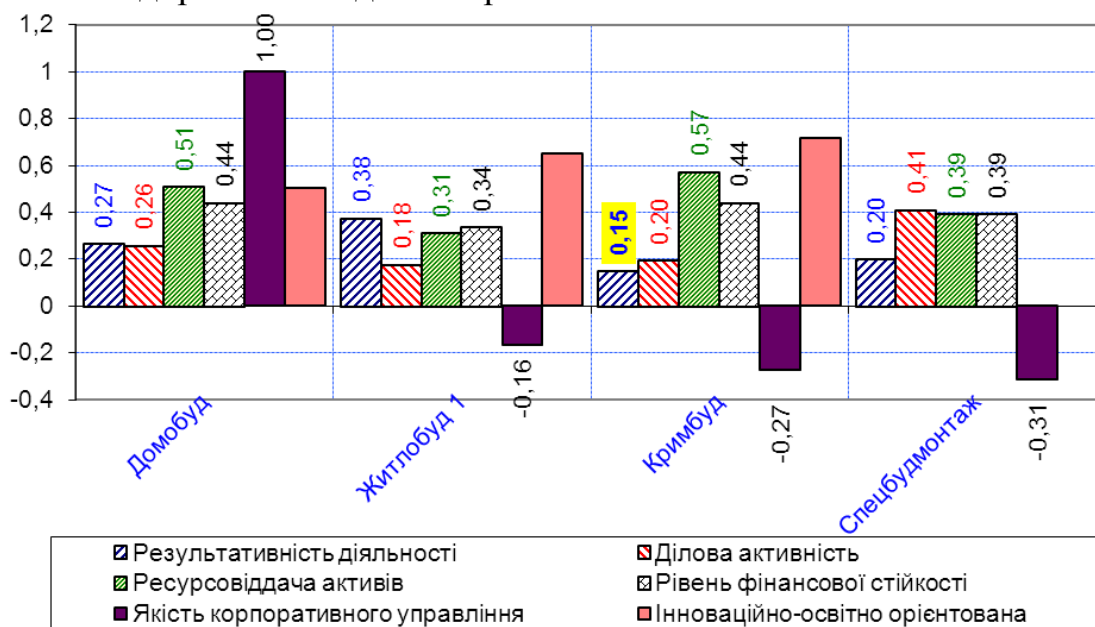

Рис. 1. – Значення інтегральних компонент показників оцінки доцільності інтеграції підприємств

Отримані показники свідчать, що найбільшу результативність діяльності демонструє АТ «Трест Житлобуд-1», при цьому залишаються досить низькими показники групи ресурсівідача, якість корпоративного управління, ділової активності та фінансової стійкості. Для покращення зазначених показників підприємство розглядає доцільність проведення реорганізації шляхом дружнього поглинання приватного підприємства будівельної галузі.

У третьому розділі «Формування вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції підприємств будівельної галузі в процесі реорганізації» розроблено пропозиції щодо формування вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації з використанням системи ключових показників оцінки доцільності інтеграції суб'єктів господарювання в процесі реорганізації, здійснено рейтингову оцінку привабливості підприємства, визначено організаційні засади функціонування зазначеного механізму.

Алгоритм управлінських дій суб'єкта господарювання при здійсненні реорганізації суб'єктів господарювання запропоновано здійснювати у сім етапів (розробка стратегії інтеграції з врахуванням мотивації та цільових інтересів здійснення інтеграційних процедур; визначення компанії–мети, обговорення всіх можливих умов угоди і як результат–висновок протоколу про наміри; обговорення умов угоди, підготовка договорів та розробка плану комунікацій з групами зацікавлених осіб; проведення перемовин, отримання згоди у третіх осіб, отримання дозволів державних органів та необхідних ліцензій; укладання угоди згідно розробленої стратегії інтеграції; процес інтеграції; постінтеграція).

Основним результатом дисертаційного дослідження є розробка та практична реалізація вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму будівельних підприємств в процесі реорганізації (рис. 2), який розглядається як сукупність форм, структур, методів і засобів управління інтеграційними процесами, що дозволяє забезпечити: високу ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів підприємств, що інтегруються, достатню фінансову стійкість і незалежність; надання повної, достовірної та своєчасної інформації зацікавленим особам корпоративного управління та досягнення високої якості корпоративного управління; технологічну незалежність та досягнення високої конкурентоспроможності виробничого потенціалу суб'єкта господарювання; всебічне і якісне нормативно-правове забезпечення та захищеність діяльності підприємства; досягнення оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством; ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення господарської діяльності підприємства і забезпечення захисту інформаційного поля та комерційної таємниці; досягнення високого рівня кваліфікації та підвищення інтелектуального потенціалу персоналу; забезпечення ефективної безпеки комерційних інтересів підприємства.

Апробацію запропонованого механізму проведено на прикладі АТ «Трест Житлобуд-1». В якості критерію оцінки ефективності процесу інтеграції підприємств в роботі запропоновано використовувати вартісний показник економічної доданої вартості (EVA).

Отримані розрахунки свідчать про тенденцію зростання показника EVA на 28544,84 тис. грн. (або 42,77%), та незважаючи на те, що значення EVA залишається від'ємним, тенденція зростання EVA вказує на доцільність проведення угоди дружнього поглинання (рис. 3).

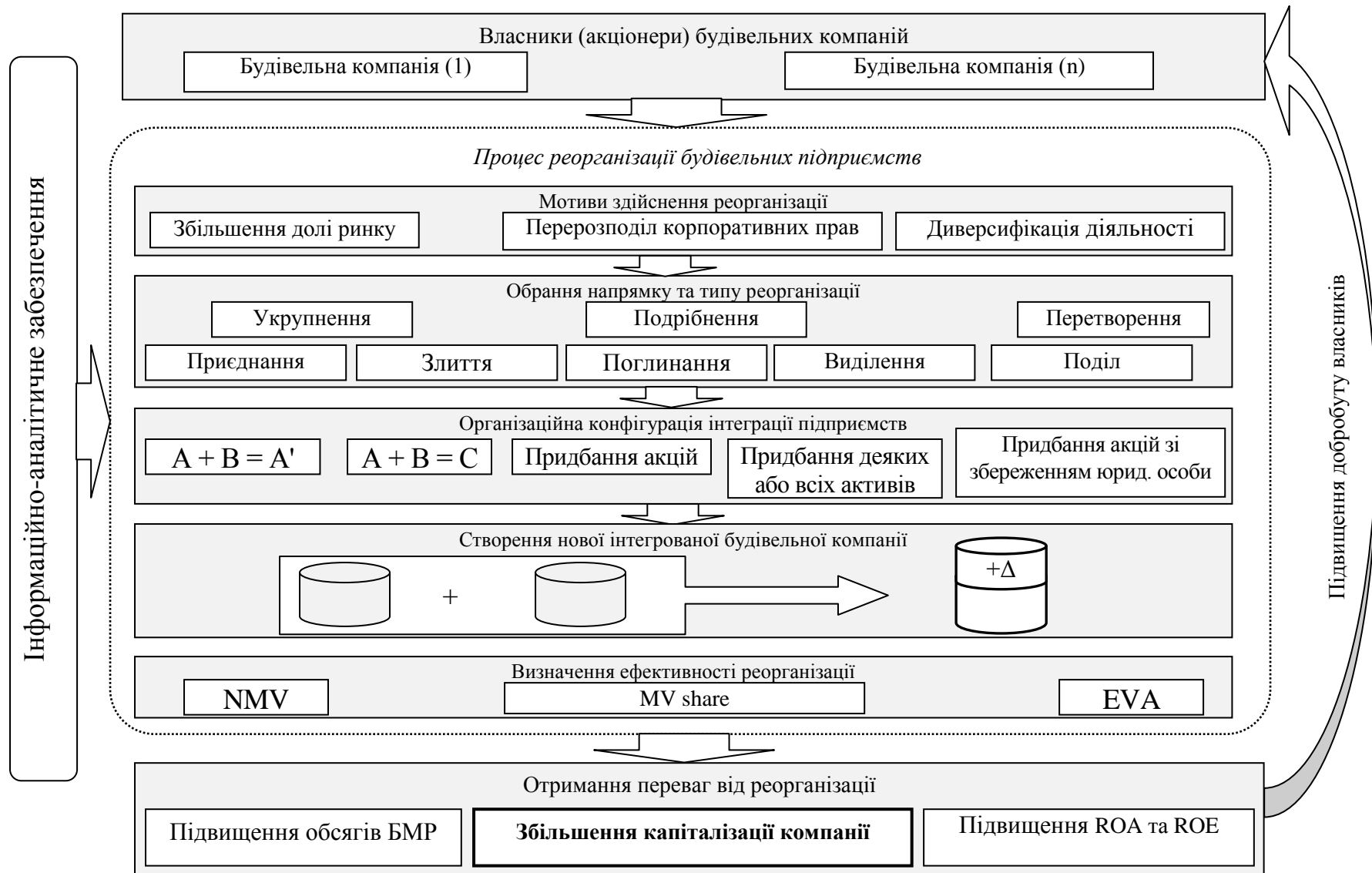

Рис. 2 - Вартісно-орієнтований організаційно-економічний механізм інтеграції будівельних підприємств в процесі їх реорганізації

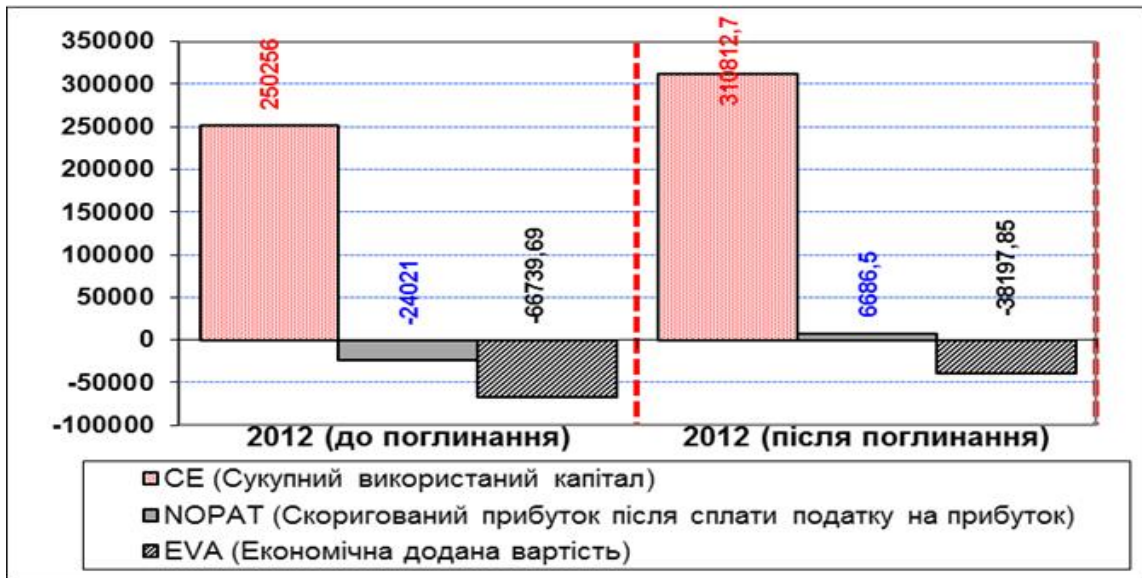

Рис. 3 Результати розрахунку EVA для оцінки ефективності інтеграції підприємств на прикладі АТ «Трест Житлобуд-1»

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено важливе науково-практичне завдання теоретико-методичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо удосконалення вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації.

У процесі проведення дослідження отримано такі теоретичні і практичні результати:

1. Проаналізовано теоретико-методичні підходи до визначення «реорганізація», визначено економічну сутність процесу реорганізації підприємств будівельної галузі. Реорганізація розглядається як повна або часткова заміна власників корпоративних прав підприємства; зміна організаційно-правової форми організації (укрупнення, подрібнення, перетворення діючого підприємства). Визначено, що нестабільність зовнішнього середовища зумовила необхідність пошуку нових підходів щодо економічної організації підприємств, дослідження інструментів їх оздоровлення, одним із способів вирішення цієї проблеми і є застосування практики реорганізації.

2. Операції по злиттю і поглинанню, що проводяться в Україні, регулюються Цивільним та Господарським кодексами України. Функції контролю за економічною концентрацією покладені на Антимонопольний комітет України (АМКУ). Зі ст. 19 Закону України «Про господарські товариства» випливає, що злиття і приєднання (поглинання) є окремими видами реорганізації ВАТ. Сама ж реорганізація - це один з двох способів припинення діяльності господарчого товариства (юридичної особи), поряд з його ліквідацією

(п. 1 ст. 104 ЦКУ). Однак, на відміну від останньої, реорганізація є ще й одним з двох способів утворення юридичної особи, поряд з її заснуванням. З цього приводу в п. 1 ст. 56 ГКУ зазначено, що за рішенням організацій і громадян суб'єкт господарювання може бути утворений як шляхом заснування нового суб'єкта господарювання, так і шляхом реорганізації (злиття, приєднання) діючого (діючих) суб'єкта (суб'єктів) господарювання з дотриманням вимог законодавства.

3. Систематизовано мотиви здійснення процесу реорганізації будівельних підприємств. На основі узагальнення думок вітчизняних та зарубіжних науковців щодо мотивів процесу M&A, зроблено висновок, що мотивація процесу злиття та поглинання має три групи чинників: внутрішня потреба компанії, зумовлена необхідністю пошуку нового напрямку чи способу свого розвитку; зовнішні умови, спричинені зміною бізнес-середовища, що загрожує зниженням ефективності діяльності компанії та змушує її шукати нові шляхи розвитку; власні бажання, плани та амбіції менеджменту компанії. Встановлено, що за оцінкою експертів метою більше третини угод із злиття і поглинання є розширення ринків збуту; стимулом 20 % угод є захист частки ринку; близько 20 % угод мотивуються очікуваннями, що вартість об'єднаної компанії виявиться вищою за суму вартості окремих компаній; 6 % – створення виробничого ланцюжка і концентрація доданої вартості по готовому продукту в одному центрі; 5 % – зменшення витрат на управління шляхом створення єдиного корпоративного центру і делегування дочірнім компаніям тільки функції виробничих площадок.

4. Досліджено зарубіжний та вітчизняний досвід процесів реорганізації шляхом укладання угод M&A за етапами. Виявлено особливості основних хвиль у розвитку світових процесів реструктуризації, пов'язаних з процесами M&A компаній: 1) перша хвиля (1897 - 1904); 2) друга хвиля (1916 - 1929); 3) третя хвиля (1965 - 1969); 4) четверта хвиля (1981 - 1989); 5) п'ята хвиля (1990 - 2000); 6) шоста хвиля (2001 – теперішній час). Перші угоди про злиття компаній мали місце ще в XIX ст. і зумовили процеси горизонтальної інтеграції компаній-учасників та появу потужних монополій в індустріальній економіці. Якісно новим етапом розвитку процесу злиття чи поглинання стали 70-ті роки минулого століття, коли почали створюватися альянси конгломератного типу між компаніями різних галузей економіки. Практично всі укладені угоди M&A характеризувались взаємною зацікавленістю учасників, тобто мали дружній характер. Починаючи з 80–90-х років виникає тенденція ворожих поглинань та укладення угод із чітким стратегічним розрахунком отримати позитивний ефект від нового бізнес-альянсу. У 90-ті роки XX ст. у світовій практиці почався так званий період мегазлиттів, який набув ще більшого розмаху на початку XXI століття. Протягом 90-х років XX ст. процес здійснення транскордонних M&A за участю українських підприємств відбувався надзвичайно повільно. Обсяги

здійснення іноземних поглинань на території України незначні, високий показник було зафіксовано 2000 року, він становив 151 млн. дол. США. Для порівняння зазначимо, що він у 2148 разів менший за обсяги продаж компаній у США того ж року, в 13 разів менший за відповідний показник для Чехії, в 7 разів – для Угорщини та в 5 – для Росії.

5. Сформовано вартісно-орієнтований організаційно-економічний механізм інтеграції підприємств будівельної галузі в процесі реорганізації, що базується на застосуванні сучасного інформаційно-аналітичного забезпечення та на здійсненні послідовності інтеграційних процедур, а саме плануванні інтеграції, розробці планів комунікацій із групами зацікавлених осіб, створенні структури нової компанії, розробці планів кадрового забезпечення, об'єднанні функціональних підрозділів, створенні нової корпоративної культури. Апробація запропонованого механізму дозволила отримати збільшення економічної доданої вартості новоствореної компанії.

6. Запропоновано послідовність здійснення управлінських дій щодо забезпечення ефективної інтеграції підприємств в процесі реорганізації. До інструментів інтеграції компаній рекомендовано віднести безпосереднє керівництво процесом інтеграції шляхом координації дій, роботу в команді та роз'яснення нових ролей, корпоративні правила та цінності, сумісне прийняття рішень, обов'язки щодо об'єднання ресурсів компаній в процесі реорганізації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Величко К.Ю. Рейтинг якості корпоративного управління як важіль впливу на фінансові показники функціонування корпоративних підприємств/К.Ю. Величко, Т.В.Момот //Кримський економічний вісник:науковий журнал. – Сімферополь, 2013. – С.23-26(*особистий внесок: досліджено специфіку застосування рейтингу якості корпоративного управління через використання інтегрального показника з урахування національної специфіки*).
2. Величко К.Ю. Формування інформаційно-аналітичного забезпечення системи вартісно-орієнтованого корпоративного управління в будівництві: імплементація сучасних фінансових інструментів: кол. монографія/К. Ю. Величко; за ред. Т. В. Момот – Х.: Фактор, 2013. – 250 с. (*особистий внесок: розроблено класифікацію мотивації еліт та поглинань, запропоновано оцінку ефективності інтеграції підприємств в процесі реорганізації*).
3. Величко К.Ю. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання будівельної галузі та житлово-комунального комплексу України: кол. монографія / К.Ю. Величко; за ред. Т. В. Момот. – Х.: Фактор, 2012. – С. 213–228. (*особистий внесок:проаналізовано міжнародний досвід та вітчизняну практику інтеграційних процесів на сучасному етапі*).

4. Величко К.Ю. Вплив рейтингу якості корпоративного управління на фінансові показники функціонування корпоративних підприємств/ К.Ю. Величко, О.І. Печенка // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. праць ХДУХТ. – 2012. – Х.: Вип.1(15).Ч.2., С.16-24 *(особистий внесок: досліджено рейтинг якості корпоративного управління як інтегрованого показника, який застосовується для діагностики корпоративного управління під час прогнозування інвестиційного ризику)*.
5. Величко К.Ю. Корпоративна культура як інструмент конкурентоспроможності вітчизняних підприємств/К.Ю. Величко, О.І. Печенка, Ю.О. Боюнець // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. праць ХДУХТ. – 2012. – Х.: Вип.1(15).Ч.2., С.188-194.*(особистий внесок:запропоновано систему заходів формування корпоративної культури для забезпечення стабільних показників фінансово-економічної діяльності корпоративних підприємств)*.
6. Величко К.Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу об'єднання підприємств: вартісно-орієнтований підхід до оцінки корпоративної інтеграції/К.Ю. Величко// Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. праць ХДУХТ. – 2011. – Х.:Вип. 2(14) , С. 478-486.
7. Величко К.Ю. Застосування вартісно-орієнтованого механізму оцінки корпоративних підприємств/ К.Ю. Величко, О.І. Печенка // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. праць ХДУХТ. – 2011. – Х.: Вип. 2(14) ,С.470-477*(особистий внесок:досліджено специфіку практичного застосування вартісно-орієнтованого механізму як системи, що дозволяє впливати на процес створення ринкової вартості підприємства)*.
8. Величко К.Ю. Інвестиційна привабливість суб'єктів господарювання в процесі злиття та поглинань: удосконалення інструментарію оцінки /К.Ю. Величко, Т.В. Момот, П.О Яковлев // Бізнес Інформ: Науковий журнал. – 2011. – №3. – С. 32–35. *(особистий внесок: розроблено напрямки удосконалення інструментарію оцінювання суб'єктів господарювання в процесі злиття та поглинань)*.
9. Величко К.Ю. Укрупнення та концентрації промислового капіталу: підходи до класифікації злиттів та поглинань / К.Ю. Величко, Т.В. Момот// Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. праць ХДУХТ. – 2010. – Х.:Вип. 2(12) , С. 496-505. *(особистий внесок: узагальнено підходи до класифікації форм злиттів та поглинань)*.
10. Величко К.Ю. Стратегія ефективної організації корпоративного виробництва як важливий фактор забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств України / К.Ю. Величко, Т.В. Момот, Л.Л.Носач // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. праць ХДУХТ. – 2009. –Вип. 2(10). – С. 422–429. *(особистий внесок: досліджено тенденції процесів концентрації та централізації капіталу)*.

Праці у наукових періодичних виданнях інших держав або у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

11. Величко Е.Ю. Качество корпоративного управления как фактор повышения стоимости корпоративных предприятий /Е.Ю. Величко, Т.В. Момот, Н.В.Кадничанский// Современный менеджмент: проблемы, гипотезы, исследования: сб. науч.трудов. – 2012. – Х.: Вип.4.Ч.1., С.56-67. *(особистий внесок: запропоновано застосування інтегрального показника якості корпоративного управління до оцінки вартості корпоративних підприємств, з урахуванням специфіки будівельного бізнесу).*
  12. K. Y. Velichko. Value-based algorithm of construction enterprise inventory management. / G. N. Shapoval, K. Y. Velichko // European Applied Sciences, January, Stuttgart, Germany. – 2014, 1 – pp. 187-190.*(особистий внесок: запропоновано алгоритм оцінки ефективності стратегії реорганізації підприємств з позиції формування вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму).*
- Опубліковані праці апробаційного характеру**
13. Величко К.Ю. Тенденції реорганізаційних процесів корпоративних підприємств. /К.Ю. Величко// Наука и образование : тезисы доповідей наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 07 грудня -5 січня 2013 /2014р. –П.; Nauka i studia. (Poland). –С.14-16.
  14. Величко К.Ю. Теоретичні підходи до визначення поняття «реорганізація» /К.Ю. Величко//Україна наукова: тезисы доповіді наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 24-26 грудня 2013р. – К.; –С.13-16.
  15. Величко К.Ю. Підходи до поняття «реорганізація» . /К.Ю. Величко// Наукова індустрія європейського континенту: тезисы доповідей наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 07 листопада -5 грудня 2013р. –П.; Education and Science. (Czech Republic).–С.8-9.
  16. Величко К.Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення проведення ІРО компаній України: проблеми та перспективи/К.Ю. Величко, Чех Н.О., Кіщенко І.І.// Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансово-економічною безпекою: аудиторський супровід та бізнес розвідка: тезисы доповідей тезисы доповідей наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 11 – 13 квітня 2013р. – Х.: ХНУМГ. – С.123-126.
  17. Величко К.Ю. Особливості інтеграційних процесів у будівельному секторі України. /К.Ю. Величко// Наука и образование без границ -2012: тезисы доповідей наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 07-15 грудня 2012р. –П.; Education and Science. (Czech Republic).– –С.3-5.
  18. Величко К.Ю. Формування вартісно-орієнтованого механізму інтеграції підприємств будівельної галузі в процесі злиття та поглинань. /К.Ю. Величко// Перспективные разработки науки и техники-2012: тезисы доповідей наук.-практ.

- конфер. з міжнародною участю; 07 – 15 листопада 2012р. –П.; Nauka i studia.(Poland). – С.67 –69.
19. Величко К.Ю. Специфіка оцінки інвестиційної привабливості корпоративних підприємств у процесі інтеграції. /К.Ю. Величко//Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.: тези доповідей наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 18 жовтня 2012р. –Х.:ХДУХТ, 2012. –С.153 – 154.
  20. Величко К.Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення об'єднання підприємств в умовах світової економічної інтеграції /К.Ю. Величко, О.І. Печенка // Проблеми та перспективи розвитку підприємств в умовах світової економічної інтеграції: тези доповідей наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 24 – 25 листопада 2011р. –Х.:ХНУБА, 2012. –С.64-66. *(особистий внесок: узагальнено інформаційно-аналітичне забезпечення процесу корпоративної інтеграції за різними організаційними формами).*
  21. Величко К.Ю. Інструментарій оцінки інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання в процесі злиття та поглинання/К.Ю. Величко, Т.В.Момот, О.І. Печенка // Проблеми управління підприємствами торгівлі та ресторанного бізнесу в умовах інноваційного розвитку: тези доповідей наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 19 жовтня 2011р. –Х.:ХДУХТ, 2011. –С.74-76. *(особистий внесок: проаналізовано чинники, що сприяють підвищенню інвестиційної привабливості підприємства шляхом розробки концепції перспективних проектів).*
  22. Величко К.Ю. Сучасний механізм злиття та поглинань: створення операційної та фінансової синергії/К.Ю. Величко//Новейшие достижения европейской науки: тези доповідей наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; квітня 2010р. – Софія. Болгарія. –С.35-38.
  23. Величко К.Ю. Сучасні тенденції процесів злиття та поглинання в корпоративному секторі України / Теорія і практика сучасної економіки: матеріали XI міжнар. наук.-практ. конф.; 6–8 жовтня 2010 р. у 2 т. Т.2. – Черкаси: ЧДГУ. – 2010. – С.34 -36.
  24. Величко К.Ю. Специфіка процесів злиття та поглинання в корпоративному секторі економіки України /К.Ю. Величко, Т.В. Момот //Управління економічним потенціалом підприємства: тези доповідей всеукр. наук.-практ. конфер.; 15 жовтня 2010р. – Х.:ХДУХТ, 2010. –С.273-275 *(особистий внесок: сформульовано основні негативні аспекти процесів злиття та поглинань на національному рівні).*
  25. Величко К.Ю. Тенденції організації корпоративного сектору в Україні. /К.Ю. Величко// Перспективные направления науки и техники -2010:тези доповідей наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 7-15 грудня 2010р. –П.; Nauka i studia. (Poland). – С.40-42.
  26. Величко К.Ю. Сучасні аспекти функціонування корпоративного сектору в Україні/ К.Ю. Величко, Т.В. Момот// Наукові дослідження -2009: тези доповідей

наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 23-25 листопада 2009р. –П., С.35-38. *(особистий внесок: виділено тенденції процесів концентрації у корпоративному секторі України).*

27. Величко К.Ю. Дивідендна політика як складова вартісно-орієнтованої корпоративної стратегії акціонерних товариств / К.Ю. Величко, О.А. Лобанов // Обліково-фінансове забезпечення корпоративного управління: міжнародний досвід та вітчизняна практика: тези доповідей наук.-практ. конфер. з міжнародною участю; 9-10 квітня 2009 р. – Х.: ХНАМГ, 2009. – С.127-130. *(особистий внесок: проаналізовано фактори, що впливають на дивідендну політику підприємства).*

АНОТАЦІЯ

Величко К.Ю. Вартісно-орієнтований організаційно-економічний механізм інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) – Харківська національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Харків, 2014.

У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретичні засади та розроблено практичні рекомендації щодо процесу реорганізації підприємств. Проаналізовано основні етапи еволюції, поняття, мотиви, принципи здійснення злиттів та поглинань. Проведено аналіз методик оцінки ефективності корпоративних злиттів та поглинань вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції будівельних підприємств в процесі реорганізації. Визначено особливості та уточнено сутність понятійного апарату «реорганізація». Удосконалено перелік класифікаційних ознак та різновидів процесу реорганізації. Досліджено сучасний стан та основні тенденції розвитку будівельних підприємств, що знаходяться в процесі реорганізації, Удосконалено систему ключових показників оцінки доцільності інтеграції суб'єктів господарювання в процесі реорганізації. Здійснено рейтингову оцінку привабливості підприємства, запропоновано визначення потенціалу інтеграційної привабливості, визначено організаційні засади функціонування зазначеного механізму.

Ключові слова: вартісно-орієнтований механізм, реорганізація підприємств, організаційно-економічний механізм, злиття та поглинання підприємств; інформаційно-аналітичне забезпечення; система ключових показників оцінки доцільності інтеграції;

АННОТАЦИЯ

Величко Е.Ю. Стоимостно-ориентированный организационно-экономический механизм интеграции строительных предприятий в процессе реорганизации. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности) – Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова, Харьков, 2014.

В диссертационной работе обоснованы теоретические основы и разработаны практические рекомендации процесса реорганизации предприятий. Обобщены основные подходы к определению и сформулированы уточнения понятийного аппарата «реорганизация» как комплексной оптимизации всех систем функционирования бизнес-структуры путем ее реструктуризации, а именно: перестройки организационно-экономического механизма, финансовой, производственной систем под влиянием внутренних и внешних факторов для достижения максимизации стоимости предприятия, повышения его экономической эффективности, конкурентоспособности и финансовой устойчивости. В диссертационной работе усовершенствован перечень классификационных признаков та видов процессов реорганизации.

В диссертации обосновано, что наиболее распространенной практикой реализации процессов реорганизации являются слияния и поглощения как соглашения приобретения одних компаний другими. Проанализированы основные этапы эволюции, понятия, мотивы, принципы осуществления слияний и поглощений. На основе исследований зарубежных и отечественных ученых, сделан вывод о том, что мотивация процессов слияния и поглощения имеет три группы составляющих: внутренние потребности компании, которые обусловлены необходимостью поиска нового направления или способа своего развития; внешние факторы, вызванные изменением бизнес-среды, что угрожает снижением эффективности деятельности компании и вынуждает ее к поиску новых путей развития; собственные желания, планы и амбиции высшего менеджмента компании. Представлена характеристика наиболее известных отечественных кластеров и выяснено, что наиболее перспективными отраслями отечественного производства являются: строительный, швейный, пищевой, туристический и другие кластеры. Исследовано современное положение и основные тенденции развития предприятий строительной отрасли, которые находятся в процессе реорганизации. С целью оценки эффективности процессов реорганизации, усовершенствовано систему ключевых показателей оценки целесообразности интеграции субъектов хозяйствования в процессе реорганизации путем выделения таких ключевых компонент, как: результативность, деловая активность, ресурсоотдача, финансовая устойчивость, качество корпоративного управления, инновационно-интеллектуальная составляющая, которая позволяет оценить эффективность системы взаимодействия субъектов хозяйствования в процессе интеграции. Обоснован научно-практический подход к формированию стоимостно-ориентированного организационно-экономического механизма интеграции строительных предприятий

в процессе реорганизации с использованием системы ключевых показателей оценки целесообразности интеграции субъектов хозяйствования в процессе реорганизации. Проведена рейтинговая оценка привлекательности предприятия. Определены организационные основы функционирования стоимостно-ориентированного организационно-экономического механизма интеграции строительных предприятий в процессе реорганизации.

Ключевые слова: стоимостно-ориентированный механизм, реорганизация, организационно-экономический механизм, слияния и поглощения, информационно-аналитическое обеспечение, система ключевых показателей целесообразности интеграции.

ANNOTATION

Velichko K.U. Cost-oriented organizational-economic mechanism of integration of building enterprises in the process of reorganization. – Manuscript.

The thesis for the Candidate of Economic Sciences degree in specialty 08.00.04 – Economics and Business Administration of Enterprises (according to kinds of economic activities) – O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkov, Kharkov, 2014.

In the thesis theoretical framework is grounded and practical recommendations on the process of enterprise restructuring is developed. The main stages of evolution, concepts, motives, principles of mergers and acquisitions are analyzed. The analysis of techniques of evaluating the effectiveness of corporate mergers and acquisitions of cost-oriented integration mechanism construction enterprises in the process of reorganization is done. There have been summarized main approaches to the definition and have been formulated clarifications of the conceptual mechanism "reorganization" as optimization complex of all business-structure functioning systems through its restructuring, namely the restructuring of organizational-economic mechanism, financial, production systems under the influence of internal and external factors to achieve the maximization of enterprise value, to improve its economic efficiency, competitiveness and financial stability. In the thesis the list of classification features and types of restructuring processes has been improved. Current situation and principal development trends in the construction industry, which are in the process of reorganization, has been investigated. In order to evaluate the effectiveness of restructuring processes, there has been improved key performance indicators for assessing the feasibility of integration of business entities in the process of reorganization by means of key components.

Keywords: cost-oriented mechanism, reorganization, organizational-economic mechanism, mergers and acquisitions, information and analytical support, key indicators' system of integration expediency.

ВЕЛИЧКО КАТЕРИНА ЮРІЇВНА

ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
МЕХАНІЗМ ІНТЕГРАЦІЇ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В
ПРОЦЕСІ РЕОРГАНІЗАЦІЇ

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск

д.т.н., проф. Торкатюк В.І.

Підп. до друку 28.05.14
Друк на ризографі
Зам. № 9603

Формат 60x84/16
Ум.-др. арк. 0,9
Тираж 100 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4705 від 28.03.2014